

ЛУГАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ імені Е.О. ДІДОРЕНКА

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
ЧЕРНОМОРСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ  
імені ПЕТРА МОГИЛИ

ЛУГАНСЬКИЙ МІСЦЕВИЙ ОСЕРЕДОК  
ГО «ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ  
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»

## **Протидія злочинності в Україні: кримінально-правові та кримінологічні аспекти**

Матеріали Всеукраїнського  
науково-практичного семінару

(м. Миколаїв, 26 травня 2016 року)

Миколаїв  
РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка  
2016

УДК 343.2/.7:343.9(477)  
ББК 67.408+67.51 (4Укр) я7  
П 83

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка (протокол № 9 від 29 квітня 2016 року)

**П 83 Протидія злочинності в Україні: кримінально-правові та кримінологічні аспекти** : матер. Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Миколаїв, 26 травн. 2016 р.) ; упоряд. д.ю.н., доц. Є.О. Письменський. – Миколаїв : Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка, 2016. – 244 с.  
ISBN 978-617-616-069-4

Збірник містить тези доповідей учасників Всеукраїнського науково-практичного семінару, присвяченого розгляду теоретичних та прикладних проблем кримінального права, кримінології та суміжних галузей науки, що проходив 26 травня 2016 року в м. Миколаєві.

Для науковців, викладачів, курсантів і студентів вищих навчальних закладів юридичного профілю, а також усіх, хто цікавиться сучасними проблемами правової науки.

**УДК 343.2/.7:343.9(477)**  
**ББК 67.408+67.51 (4Укр) я7**

Тези доповідей публікуються в авторській редакції. Їхній зміст відображає персональну позицію учасника семінару.

ISBN 978-617-616-069-4

© ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2016  
© Автори, 2016

правовими засобами, очевидна, і проблеми, про які мова йшла вище, вимагають якнайшвидшого вирішення.

#### **Література:**

1. Карчевський М.В. До питання визначення інформаційної безпеки як об'єкта кримінально-правової охорони / М.В. Карчевський // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2012. – № 1 (27). – С. 267 – 272.
2. Колодюк А.В. Інформаційне суспільство: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.03 / А.В. Колодюк; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; Ін-т журналістики. – К., 2004. – 234 с.
3. Ліпкан В.А. Адміністративно-правові основи забезпечення національної безпеки України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Володимир Анатолійович Ліпкан; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2008. – 34 с.
4. Марущак А.І. Інформаційне право: доступ до інформації: навч. посіб. для студ. ВНЗ / А.І. Марущак. – К.: КНТ, 2007. – 531 с.

#### **І.Б. Медицький**

кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри кримінального права  
(Юридичний інститут Прикарпатського національного  
університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ)

#### **РЕАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ЗАКОНОДАВЦЕМ: ДОПУЩЕНІ НЕДОЛІКИ ТА ЇХ НАСЛІДКИ**

Існуюча правотворча діяльність у галузі кримінального законодавства вражає своєю бурхливою стрімкістю та розмахом. Так, з 1 вересня 2001 р. змін та доповнень зазнали 198 статей КК, що становить більше 44% тих його статей, що існували в ньому на момент прийняття та набрання чинності [3, с. 33]. Як зауважує М.І. Колос, індекс динаміки удосконалення кримінально-правового законодавства радянської України, яка активно соціалізувала його в останні 30 років, становив лише 2,7 одиниці. У період переходу України від радянської до суверенної, правової держави цей показник зріс до 8,2 одиниці, а після набрання чинності Кодексом у 2001 р. – до 10,3 одиниці [1, с.133].

Говорячи про недоліки діяльності парламенту у сфері законотворення (у контексті помилкової криміналізації – І.М.), М.І. Мельник пов'язує їх із трьома основними групами причин, що зводяться до: 1) неправильного розуміння сутності криміна-

льного закону, а, отже, і його ролі та значення у правовій системі держави (власне, йдеться про дилетантський погляд на кримінальний закон); 2) недостатнього науково-теоретичного рівня тих, хто готує законопроекти про криміналізацію; 3) недотримання (або ж дотримання лише форми) процедури ухвалення кримінального закону [2, с. 11 – 12]. До інших першопричин та умов ситуації, що склалася, дослідники відносять: відсутність алгоритму імплементації загальновизнаних міжнародних стандартів з прав людини і громадянина (В.Я. Тацій); невідповідність прийнятих нормативно-правових актів правилам законодавчої техніки, ігнорування пропозицій та рекомендацій кримінально-правової науки (С.І. Кравченко, О.П. Рябчинська); «необов'язковий» статус правової/наукової експертизи законопроектів (попереднього кримінологічного моніторингу) (В.Я. Тацій, В.І. Борисов, Є.А. Стрельцов).

Як уже зазначалося, найбільша кількість змін до КК припадає на період із 2009 року і дотепер. Переважно це зумовлено активізацією приведення у відповідність національного кримінального закону до вимог і стандартів міжнародних конвенцій, ратифікованих ВРУ. Необхідність імплементації міжнародно-правових норм у цій сфері є безперечною, однак ми повинні уникати випадків «механістичного» запозичення міжнародного досвіду, без врахування особливостей та вимог вітчизняної правової доктрини, що формувалася десятиліттями.

Одним із прикладів вищезазначеного стало прийняття 14 травня 2015 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів», унаслідок чого Розділ XV КК отримав нову назву та збільшив свій обсяг за рахунок ряду кримінально-правових норм (ст.ст. 345<sup>1</sup>, 347<sup>1</sup>, 348<sup>1</sup>, 349<sup>1</sup>). У обґрунтування законопроекту покладено Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи № R (96) 4 «Про захист журналістів за умов конфліктів і тиску», згідно яких держави-члени Ради Європи зобов'язані надавати журналістам необхідні та достатні захист і допомогу, розслідувати інциденти з порушенням фізичної недоторканості журналістів та застосовувати усі необхідні засоби для притягнення до відповідальності винуватих у вказаних порушеннях осіб. Однак, як і у випадку багатьох інших міжнародних договорів та домовленостей, мова йде саме про рекомендації, які не позбавляють Україну можливості діяти у рамках власного правового поля, дотримуючись вимог системності і продуманості та переслідуючи мету мати не тільки якісний, але й ста-

більний кримінальний закон. Поява у чинному КК згаданих деліктів викликала дискусію серед науковців, значна частина з яких поставилася до них доволі критично. Висловлені позиції щодо популістських мотивів такого кроку законодавця (С.Я. Лихова), помилкової криміналізації у вигляді її надмірності; порушення системності кримінально-правових зв'язків, що призвело до диспропорції у обсягах покарання, встановленого за злочини із однаковим характером суспільної небезпеки (Є.О. Письменський).

Абсолютно невинуватими є прагнення законодавця в останніх актах про внесення змін до КК розв'язати засобами кримінального права «болючі» проблеми сучасного українського суспільства. Як це не прикро, але ВРУ, очевидно, перебуває під впливом буденної суспільної правосвідомості, не оцінюючи її критично [3, с. 34]. Яскравим прикладом є так званий «закон Савченко» (Закон України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання», № 838-VIII), яким ч. 5 ст. 72 КК викладено в новій редакції. Переслідуючи мету зменшення строків утримання в слідчих ізоляторах громадян, які знаходяться під слідством і судом, а також приведення у відповідність до міжнародних стандартів умов утримання під вартою законодавець вкотре «умудрився» викликати протилежний бажаному ефект. І це при тому, що спеціалістами Головного науково-експертного управління ВРУ були висловлені критичні зауваження та сформульовано загальний висновок – законопроект доцільно відхилити! Як уявляється, прийняття даної «новели» зумовлене виключно міркуваннями «політичної доцільності». Допущений факт юридичного невігластва зумовив появу потужного криміногенного чинника, який нівелює запобіжну функцію кримінального закону, адже під його дію «...потрапляє близько 50 тисяч засуджених і найближчим часом майже 6 тисяч осіб будуть звільнені достроково. ...з 6 000 засуджених кожен 6-й, який звільниться, – був засуджений за вбивство» [4]. Уже зараз на волі опинилися одіозні злочинці – Зварич, Лозинський та ін., які були засуджені за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів.

Звичайно, що в рамках одного дослідження (враховуючи достатньо обмежений його обсяг) немає можливості здійснити аналіз не те що всіх, але й більшості анонсованих автором законодавчих прорахунків та упущень. Однак і вивчення окремих із них дає можливість сформулювати висновок про закладений у результатах законодавчої діяльності негативний (у тому числі

Протидія злочинності в Україні:  
кримінально-правові та кримінологічні аспекти

---

криміногенний) потенціал. Наслідки непродуманої кримінально-правової політики віднаходять свій прояв як на мікро- (наявність помилок у слідчо-судовій практиці), так і на макрорівнях (відсутність стабільності кримінального законодавства; неможливість планування перспективних, довгострокових заходів, спрямованих на протидію злочинності; нігілістичне ставлення громадян до вимог закону).

**Література:**

1. Колос М.І. Криміналізація: панацея чи шлях до кримінально-правової охорони суспільства? / М.І. Колос // Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності: матеріали між нар. наук.-практ. конф., 8 – 9 жовт. 2015 р. / редкол. : В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2015. – С. 129 – 133.
2. Мельник М.І. Вступне слово / Швець В.Д., Грицак В.М., Василькевич Я.І. та ін. // Законодавча реалізація кримінально-правової політики: аналіз законопроектної діяльності Верховної Ради України V скликання з питань кримінального права. – К. : Атіка, 2008. – 244 с.
3. Тацій В.Я. Десять років чинності кримінального кодексу України: здобутки та шляхи вдосконалення / В.Я. Тацій // 10 років чинності Кримінального кодексу України: проблеми застосування, удосконалення та подальшої гармонізації із законодавством європейських країн: матеріали між нар. наук.-практ. конф., 13 – 14 жовт. 2011 р. / редкол. : В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2011. – С. 29 – 34.
4. Через «закон Савченко» на свободу вийде тисяча вбивць – глава Пенітенціарної служби // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/ukrayina/cherez-zakon-savchenko-na-svobodu-viyde-tisyacha-vbivc-glava-penitenciaranoi-sluzhbi-589850.html>. – Заголовок з екрану.

**В.О. Меркулова**

доктор юридичних наук, професор,  
професор кафедри кримінального права та кримінології  
(Одеський державний університет внутрішніх справ)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ У СПЕЦІАЛЬНОМУ  
ПОПЕРЕДЖЕННІ ЗЛОЧИННОСТІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ  
ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВОГО АНАЛІЗУ ПОЛОЖЕНЬ  
ЗАГАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ**

Інтенсивність, з якою здійснюється останнім часом реформування кримінального законодавства, обумовлює необхідність більш прискіпливого та поглибленого вивчення усіх криміналь-